

Ivan Golub

ŠTO ĆE BITI OD OVOG DJETETA?

Govor Ivana Goluba na svečanoj akademiji održanoj u društvenom domu u Grižanima 24. listopada 1998. godine u povodu proslave 500. obljetnice rođenja Jurja Julija Klovića.

Sjedim ovdje u ovom redu, oči mi okrenute prema ovoj slici i ne skidam pogleda s nje. Vidim zvijezdu, koja označuje rođenje, i godinu rođenja, crkvu Majke Božje Snježne belgradske, u kojoj je zacijelo Juraj Klović bio kršten, Grižane i upitah nekoga je li ovo na stijeni naslikano, i rekli su mi - jest. Znači nije ovo tu zapisano onako prolazno, pa se onda poslije papir skine, već trajno, posve u skladu s onim što je gospodin Gržičić rekao kad je kazao “Nastavljamo Klovića” i potvrdio s “Amen”. Ma kakav bi on bio propovjednik da je otišao u bogosloviju!

Ali sada stojeći za zborištem, sada gledam vas. Ovdje na slici gledam što je bilo prije petsto godina, a sada što je nakon petsto godina. Što je bilo prije petsto godina u ovom slikovnom zapisu: rođenje Jurja Klovića. A sada nakon petsto godina gledam vas iz Grižana, iz Vinodola, iz ovoga kraja, iz Hrvatske, i gle, što vidim: Nisu zaboravili, niste zaboravili rođenje! Veli se da vrijeme nosi zaborav. Ne stoji to, ne stoji, vi opovrgavate to. Nakon petsto godina jednako se spominjete Klovića.

A kad sam se bavio svojim istraživanjima (sad ću malo sjesti) o Klovićevom zavičaju, bio sam opčaran jednom osobitošću, a to je da nema valjda ovdje mjesta ni mjestanca koje ne posvaja Klovića. Kako je to dirljivo i lijepo! Za Homera su ono kazali da je sedam gradova govorilo da je on iz ovoga ili onoga grada. A ovdje možda i više od sedam mjesta se ponose Klovićem i žele ga kao svoga, al on je vaš, on je iz dola - Vinodola. A danas u mjestu gdje je ugledao svjetlo, gdje je zasjala ova naslikana zvijezda, svi mu zapravo plješćemo i svi se tome radujemo.

Gospojica koja ovako umješno vodi ovaj skup šapnula mi je: “A koji ćete naslov dati vašem govoru? “Naime ja nisam prof. Andro Mohorovičić kako je

u programu napisano nego kako ste čuli Ivan Golub jer akademik Mohorovičić nije mogao doći, ali natjerati žabu u vodu ili meni reći da govorim o Kloviću, to je isto. Nije mi teško. I rekao sam joj neka stavi kao naslov “Što će biti od ovog djeteta?” Piše u Svetom Pismu kad se je rodio Ivan kojemu je poslije pridano Krstitelj, da su se okupili ljudi iz okoline i pitali se “Što će biti od ovog djeteta”. Prije pola tisućljeća ovdje rodio se dječak. Dali su mu ime Juraj, Jura. Ne znam da li je bio tko, tko si je postavio pitanje: “Što će biti od ovog djeteta?”. Ali čusmo u predavanju o životu Jurja Julija Klovića domoroca profesora Barbarića što je bilo od toga djeteta.

Biblija piše da je Bog čovjeka stvorio od zemlje, a pjesnik evo dodaje - da, ali od one zemlje na kojoj se čovjek rodi. Julije Klović se rodio na ovoj zemlji, zemlji hrvatskoj, zemlji vinodolskoj u ovom grižanskome kraju. I ta zemlja je utkana u njega. On je nosio biljege te zemlje. On je doista rođen na ovoj zemlji i nije zaboravljao gdje je rođen. On je upisivao u svoje slike određene ovdašnje krajolike, on je postojano isticao od koje je zemlje.

Ove godine, u Rimu u Akademiji, Nacionalnoj akademiji svetog Luke, našao sam u popisu neki Klovićev tekst i nestrpljiv sam bio da vidim što to piše. U katalogu čitam da je to vlastoručni tekst. I, eto, nalazim, ove riječi “Io don Iulio Clovio de Crouatia...” - “Ja Julije Klović de Crouatia (iz Hrvatske)..”, datum 22. listopada 1570. godine, a 22. listopada 1998. godine upravo se u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti u Zagrebu otvorio simpozij o Kloviću. I nije nitko, on najmanje, ni slutio da će nakon 428, tako nekako, godina, kad se on potpisao “Ja Julije Klović iz Hrvatske” dana 22. listopada, ona Hrvatska za koju se nije ustručavao napisati da mu je domovina, njega se spomenuti harno i slavno. Jedini Onaj koji stoluje na nebesima kao što je vidio onaj dan vidio je i ovaj dan. Spomenimo samo da je bilo ljudi koji nisu bili zadovoljni čuti da je Klović iz Hrvatske. U L'Archivio storico per la Dalmazia, jedna ozbiljna revija, zamislite, jedan je napisao da to što piše u Rimu na grobu Klovićevom da je - de Croatia -, da je to možda falsifikat, krivotvorina. Njega sam se sjetio onog dana kada sam ovog proljeća imao u ruci rukom Klovićevom napisano “Io don Iulio Clovio de Crouatia”. Io - Ja - Ja sam iz Hrvatske. I u arhivu se ne smije stare rukopise dirati, to nije zdravo za rukopise, ne za vlastite ruke (one se operu), nego za rukopis nije zdravo jer može kakva bakterija prijeći tamo. Ali neka mi Bog oprosti, kad se direktorica arhiva dr. Cipriari malo okrenula ja sam brže stavio ruku na Klovićev potpis i rukovao se s Klovićem, uistinu na daljinu od skoro četristo dvadeset i nekoliko godina.

Julije Klović je iz ove hrvatske zemlje napravljen, iz ove vinodolske zemlje i velim da ju je pronio svijetom. Danas smo upravo akademik Padovan i ja putem raspravljali i nabrojio sam nekako trideset godina što se bavim Klovićem. A znate kad se ljudi druže da se pomalo i upoznaju. Ali što sam ja rekao bavim se Klovićem, kakva je to riječ, ne bavim se Klovićem, prijateljujem s Klovićem, a

*Zidna slika u Domu kulture u Grižanima s portretom J. J. Klovića (autor Toni Franović).
Snimljeno za vrijeme koncerta Tamburaškog orkestra HRT povodom proslave
25. obljetnice KUD-a "Dr. Antun Barac" Grižane*

prijatelji se nešto i poznaju. I da ne nabrajam potankosti, ali držim da je Klović ne samo po imenu, kako se potpisao "de Crouatia" nego i po svojoj ćudi ostao vjeran zavičaju, to jest bio je pravi, tipični, izraziti izdanak ovog tla i svoje domovine. Klović, mislim da mogu reći nakon toliko godina bavljenja njime, zapravo druženja, zapravo prijateljevanja, Klović je sačuvao što se ono danas voli reći svoj identitet. On se nije niti germanizirao, niti romanizirao (jer je radio u tome svijetu), niti hungarizirao nego je uvijek on sebe kroatizirao. Očito bio je puni Hrvat, što je bio. I to ne tek svojom izjavom nego i svojom ćudi, svim onim što ga karakterizira.

Ne bih izdvajao pojedine stvari. Simpozij koji se je održao u Zagrebu donio je dosta prinova, opovrgao neka pridavanja Kloviću, a neke dvojbene stvari za koje se mislilo da nisu Klovićeve sada se utvrdilo da jesu. Ali bih svakako istaknuo jedno, da iz ovoga kraja koji je dao znamenite ljude, koji su pošli Klovićevim tragom, a vi ste ih imenovali, da treba svakako spomenuti i suvremene istraživače a to je vaš tihi Slavko Matejčić koji je pronašao u arhivima u Italiji u Parmi jedno novo pismo koje se tiče Klovića i Klovićeve suradnje sa onodobnim bakrorescima i još neka druga pisma i velikodušno mi dao da ih objavim. Ovdje mu posebno zahvaljujem.

Postoje poetski zapisi vaše mještanke iz Grižana, Zlatice Balas. Ona je ove godine u govoru ovoga zavičaja, koji je zacjelo bio govor kojim je govorio mali

Juraj Klović izdala Zbirku pjesama kojoj je dala naziv "Zlato i smih" i u kojoj ima i pjesama o Kloviću a također je cijela knjiga posvećena Kloviću.

A gospodin Gržičić je čitav jedan slikarski opus posvetio Kloviću.

I tako eto neću zatezati jer je vrijeme da zaključim ovu besjedu, ali ću se opet vratiti onome tu što vidim: sliku na zidu i vas pred sobom ovdje. Jedno oko imam na onima koji ne zaboravljaju a drugo oko na onome čega se spominjemo.

Od 1498. do 1998. mnogo je toga prošlo ali je nešto stameno stajalo, a to je gradina ovdje nad Grižanima, grad tvrdi, koji je ono kako veli predaja Klović naslikao na noktu. I gledajte što se dogodilo lanjske godine u oči ovoga slavlja 500 godišnjice rođenja Julija Klovića. U noći srušila se gradina. A znate na koji dan? Točno 3. siječnja, točno na dan smrti Julija Klovića. I tako ta stijena gradina koju je on gledao, koju je on crtao nakon petsto godina, tako stamena, ona se odronila. Ali ima nešto trajnije od kamena, kao što nam rimski pjesnik pjeva da ima nešto trajnije od mjedi, što jamči trajanje Klovića. To je ovaj oslikani zid koji nije na papiru, koji ide za trajnošću; to ste vi koji ste kroz usta jednog od vas govorili da se nastavlja Klović; to su svi oni koji su pozvani da Klović ne nestane pa da bude mladih naraštaja koji će, kako je rekao Predsjednik Hrvatske Akademije, gledajući ove djevojke što su čudesno izrecitirale moju pjesmu o Kloviću, doprinijeti rastu Grižana, Vinodola i Hrvatske pa da onda bude onih koji će ići stopama Klovića. I zato da rekнем, gledajući vas, gledajući ovo događanje na ovom posvećenom tlu gdje je niknuo Julije Klović, da rekнем - neka bude nastavljeno ono čega se, zapravo koga se danas spominjemo. I makar se srušila gradina nisu se srušili ljudi i dok je vas bit će Klovića.

Bilješka o autoru

Ivan Golub, Zagreb, redovni profesor Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, pozvani profesor Papinskog orijentalnog instituta u Rimu, dopisni član HAZU, dopisni član Austrijske akademije znanosti, član stranac Talijanske književne akademije Arkadije, redovni član Papinske akademije u Vatikanu.